

8 XII - 1905. h. 5. Kõige

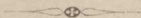
6 XII 1907
Wenemaa

Sotsialdemokraatiline Tööliste Partei.

„Kõigi maade proletarlased, ühinege!“

Wenemaa Sotsialdemo- ©
© kratlise Tööliste Partei

Programm.

Wastu wõetud Partei teisel kon-
gressil, a. 1903.

© 1658.

W. S.-d. T. P. Tallinna Komitee wäljaanne.

3KP + 3KPI-2

Wenemaa Sotsialdemokratilise Tööliste Partei Programm.

Wastu wõetud Partei teisel
kongressil, 1903. aastal.

Raubawahetuse edenemine on kõigi hari-
tud maade rahwad nii lähedalt ühendanud,
et proletariadi juur wabastaw liikumine
rahwastewaheliseks saama pidi ja selleks
juba ammuigi saanud on.

Ennast proletariadi üleilmilise sõjawäe
üheks osaks pidades, püüab Wenemaa
sotsialdemokratia jellesama lõpu=eesmärgi
poole, kuhu kõigi teiste maade sotsialdemo-
kradid püüawad.

Selle lõpu=eesmärgi määrab praeguse
kodanlise seisikonna iseloom ja selle seisik-
onna edenemise käik kindlaks.

Selle jeltskonna pea-iseäraldus on kaupade valmistamine kapitalistlike wahetordade alusel, mis juures kõige tähtsam ja juurem oja kaupade valmistamise ja wahetamise abinõuudest wäiksearwulise jeltskonna klassi omandus on, kuna rahwa määratu enamus proletarlased ja poolproletarlased on, keda nende majandusline seisuford juunib, alatijelt wõi ajutijelt oma tööjõudu müüma, j. o. kapitalistidele palgatööliseks hakkama ja oma tööga jeltskonna kõrgematele klassidele jissjetulekut looma.

Kapitalistlike wahetordade wõimupiir laieneb ikka enam ja enam selle järele, kuidas alaline tehnika täienemine, suurte ettewõtete majanduslist tähtsust suurendades, wäikeste iseseiswate jaaduste = valmistajate kõrwaletõrjumisele wiib, üht oja neist proletarlasteks muutes, teiste oja jotsjal-majanduslijes elus kitsendades, ja neid paiguti enam ehk vähem täielikult, enam ehk vähem jilmapaistwalt, enam ehk vähem rõhuwalt kapitali wõimu alla heites.

Seesama tehnikaline edu teeb, peale selle, ettewõtjatele wõimalikuks, kaupade valmistamise ja wahetamise juures ikka juuremal mõedul naisterahwaste ja laste tööd tarwitada. Et ta aga ettewõtjal teijest küljest elawa tööjõuu tarwidust wõrdlemisi vähendab, siis jääb tööjõuu nõudmine pakku-

misest tingimata vähemaks, mis läbi palgatöö weel enam kapitali võimu alla jattub ja ta väljakurnamine suureneb.

Kriisigune olukord kodanlikes riikides ja nende riikide alataja kasvaw võistlus ilmaturul teeb järgeste rohkemal määdul valmistatavate kaupade müümise ikka raskemaks ja raskemaks. Ülemäära produtseerimine*), mis end enam ehk vähem teravates kriisistes avaldab, milledele pikemad ehk lühemad tööstuse soikumise ajajärgud järgnewad, on kodanlise seltskonna saaduste valmistawate jõudude kasvamise paratamata tagajärg. Kriisised ja tööstuse soikumise ajajärgud suurendawad weel enam kapitali võimu palgatöö üle, saadawad väikeseid saaduste-walmistajaid weel enam wiletusesse, halwendawad tööliste klassi seisukorda mõrdlemisi teiste klassidega, mõnikord ka endise seisukorra kohta, weel kiiremine.

Kii siis toob tehnika täienemine, mis töö siigitawust ja seltskondlise rikkuse kasvamist tähendab, kodanlijes seltskonnas seltskonna lõhede kasvamist enese kaaja,

*) Saaduste valmistamine suuremal määdul kui tarvitajate ostujõud seda vastu wõtta suudab, mis läbi muißt kaupa tarvitamata seisma peab jääma, seega kapitali liikumisele takistust teeb ja sel kombel äriilmas kriisiseid ehk kitsikusi sünnitab.
Tõlk. tähend.

suurendab vahet varandusega ja varata klasside vahel, kasvatab olemise võimaluse võikuvust, tööpuudust ja mitmejuguist wiletust töötawa rahwa ikka suuremaks kasvawates kihtides.

Kuid jedamööda, kuidas need kodanlijele seltskonnale omajed wastolud kasvawad ja edenewad, kasvab ka töötawa ja eksploateeritawa (wäljakurnatawa) rahwahulga rahulolemataus praeguse eluforraga, kasvab proletarlaste arv ja ühtehoidmine, ning läheb teravamaks nende võitlus oma eksploateerijate (kurnajate) vastu. Ühes sellega loob tehnika täienemine, tarbeasjade valmistamise ja läbikäimise abinõuuisid koondades ja töötegemist kapitalistlikes ettevõtetes seltskondlikeks muutes, ikka kiiremine ainelist võimalust kapitalistlike produtseerimise-wahetordade asemele jotsialistliji seada, j. o. ta teeb selle jotsialse revolutsioni võimalikuks, mis rahwastewahelise jotsialdemokratia, kui proletariadi klassi-liikumise iseteadwa awaldaja fogu tegewuse lõpu-eesmärk on.

Proletariadi jotsialne revolutsion häwitab — kui ta eraomanduse õiguse jaaduste valmistamise ja wahetamise abinõuude kohta ära on kaotanud ja selle asemele ühiskondlike omanduseõiguse seadnud — seltskondliht jaaduste-walmistamist plaanilikult forraldades seltskonna klassidesse jagunemise

ära ja wabastab selle läbi terve rõhutatud inimesesoo, sest et ta kõikidele wiisidele, millega üks jeltskonna osa teist wälja kurnab (eksploateerib), otsa teeb.

Selle jotsialse revolutsiooni paratamata tarwilik eeltingimine on proletariadi diktatuur, s. o. niisuguse politikalise wõimu kättemõtmine, mis talle wõimalikuks teeb, eksploateerijate iga wastuhakkamist maha suruda.

Rahwastewaheline jotsialdemokratia, kes omale ülesandeks teeb, proletariatita ajaloolise ülesande täitmiseks kõlbuliseks teha, organiseerib teda iseseiswaks politikaliseks parteiks, mis kõigi kodanliste parteide wastu seisab, juhib kõiki ta klassiwõitluse awaldusi, teeb ta ees eksploateerijate ja eksploateeritawate klasside lepitamata üksteise wastu käimist awalikuks, seletab talle eelseiswa jotsialse revolutsiooni ajaloolikku tähtsust ja selle tarwilisi eeltingimisi. Ühes sellega teeb ta kõigile teistele töötawatele ja eksploateeritawatele rahwafihtidele selgeks, et nende seisuford praeguses kapitalistlikes jeltskonnas lootusetu ja jotsialne revolutsion nende eneste wabastamiseks kapitali rõhumise alt tingimata tarwilik on.

Tööliste klassi partei, jotsialdemokratia, kutsub oma ridadesse kõiki töötawa ja eksploateeritawa rahwa fihthid, selle järele,

mil mōedul nad proletariadi seisukohta omafs tunnistawad.

Oma ühise lõpu=eesmärgi poole tõtates, mida kapitalistlike produtseerimise=wiisi walitus termes haritud ilmas ära määrab, on mitmesuguste maade sotsialdemokraadid junnitud, omale lahkuminewaid lähemaid üles=andeid ette seadma, niihästi jellepärast, et see wiis mitte igalpool ühetaja edenemud ei ole, kui ka jellepärast, et see edenemine mitmesugustes maades mitmesugustes sotsial=politikalistes tingimistes sünnib.

Benemaal, kus kapitalismuus juba walitsemaks produtseerimise=wiisiks on saanud, on weel väga palju jäänuseid järele jäänud meie wanast, kapitalismuse=eelsest kor=raast, mis selle peal põhjenes, et töörahwa hulgad mõisnikkude, riigi wõi riigipea päris=orjad oliwad. Kõige juuremal mōedul majandusliht edu takistades, ei laje need jäänused proletariadi wõitlust kõikipidi edeneda, aitawad kõige metsikumaid wiisid, mille=dega riik ja warandusega klassid hulga=miljonilist talupojaseisust kurnawad, alal hoida ja juurendada, ning hoiawad kogu rahwast pimeduses ja õiguseta olekus.

Kõige tähtsam nendest jäänustest ja kõige selle metsluse kõige wägewam tugi on keiserlik isewalitjus. Juba oma loomu poolest igale seltskondlisele liikumisele waenuks

olles, ei wõi ta ka kõigile proletariadi wabastuße-püüdmistele muud olla, kui kõige wihasem wastane.

Sellepärast seab Wenemaa Sotsialdemokratline Tööliste Partei oma ligemaks politikaliseks ülesandeks keisri isewalitjuse kukutamist ja selle asemele demokratlise (rahwalise) wabariigi ajutamise, mille põhjusseaduses kindlustatud oleks:

1) Rahwa isewalitsus, j. o. kõige riiklise ülema wõimu kokkukogumine seaduseandwa kogu kätte, mis rahwa asemikkudest üheks palatiks kokku oleks seatud.

2) Üleüldine, üheõigusline ja otjekohene walimise õigus kõigil walimistel, niihästi seaduseandwasse koguusse, kui ka kõigisse kohalikkudesse omawalitsuse ajutustesse kõigile mees- ja naiskodanikkudele, kes 20 aastat wanaks saanud; jalajane healetamine walimistel; igal walijal õigus asemikkude koguusse walitud jaada; kaheaastased parlamendid; palik rahwa asemikkudele.

3) Laialine kohalik omawalitsus; maa-ringfondade omawalitsus neis kohtades mis iseäraliste olutingimiste ja rahwa koosseisu poolest teistest kohtadest lahku lähewad.

4) Jõuku ja korteri puutumatus.

5) Kitsendamata jüdametunnistuse, sõna-, trüki-, koosoleku-, streigi- ja ühijuste wabadus.

6) Glukoha wahetamiſe ja elukutſe wali-
miſe wabaduſ.

7) Seiſuſte ärafaotamine ja kõigi koda-
nikkude üheõigusluſ ſeaduſe ees ſugu, uſu,
rahwatõuu ja rahwuſe peale waatamata.

8) Rahwal õigus emakeeles hariduſt
ſaada, miſ riigi ja omawalitjuſe kulul ſelleſ
tarwiſ minewate koolide aſutamiiſega kind-
luſtatud olekſ; igal kodanikul õigus koos-
koosolekul emakeeles rääkida, emakeele
üheõigusliſeſ ſeadmine riigikeelega kõigis
kohalikkudes, kogukondliſtes ja riikliſtes aſu-
tuſtes üheõigusliſelt riigi keelega.

9) Enese äramääramiſe õigus kõigil
riigi piiridesſe käiwatel rahwaſtel.

10) Iga iſiku õigus harilikul teel iga
ametrnikku wandemeeſte kohtu ees waſtutu-
ſele wõtta.

11) Kohtunikude walitawuſ rahwa
poolt.

12) Maliiſe ſõjawäe ärafaotamine ja
tema aſemele üleüldine rahwa ſõjariiſtu
panemine.

13) Kiriku äralahutamine riigilt ja kooli
äralahutamine kirikuſt.

14) Maſjuta ja ſunduslik üleüldiſe ja
elukutſeliſe hariduſe ſaamine kõigil laſtel
mõlemiiſt ſuguſt kuni 16. aastani, toidu,
riiete ja õpeabinõude andmine waeſtele laſ-
tele riigi kulul.

Riiklise majapidamise demokraatiseerimise põhjus-tingimijena nõuab Venemaa Sotsialdemokratiline Tööliste Partei: tööliste kaudsete maksude ära kaotamist ja progressiivse sissetuleku- ja pärandusmaksu sisseseadmist.

Tööliste klassi kaitseliseks kehalise ja vaimlise kängujäämise vastu kui ka tema võitlemisejõuu tõstmiseks vabastuse võitluse tarvis nõuab partei :

1) Tööpäeva lühendamist 8 tunni peale kõigil palga töölistel.

2) Vahetpidamata vähemalt 42 tundi kestva iganädalase puhkamise aja sisseseadmist seaduseandlisel teel kõigis rahvamajanduse harudes mõlemist sugust palgatöölistele.

3) Ületunni töö täielikku ära keelamist.

4) Öö töö (kella 9 õhtu kuni kella 6 hommikuni) keeldust kõigis rahvamajanduse harudes, peale nende, kus ta tehnikaliste nõuete tõttu tingimata tarvilik on, mis juures need tehnikalisel nõuded tööliste organisatsioonide poolt küllalt mõjuvaks peavad tunnistatud olema.

5) Keeldust ettevõtjatele kooliealiste laste (kuni 16 aastani) tööd tarvitada ja alaealiste (16—18 a.) tööaja lühendamist 6 tunni peale.

6) Naisterahvaste töö ära keelamist nendes tööharudes, kus ta naisterahva orga-

nismusele kahjulik on, naisterahwaste wabastamist tööst neli nädalat enne ja kuus nädalat pärast sünnitamist, kuna tööpalk kõigi selle aja eest harilikul määral edasi kestab.

7) Hoiupaikade asutamist rinnalaste ja lapsealiste tarwis kõikide tehaste, wabrikute ja ettevõtete juurde, kus naisterahwad töötawad; rinnalastega naisterahwaste wabastamist tööst mitte harwemine, kui iga kolme tunni tagast.

8) Tööliste riiklist finnitamist wanaduse ja töowõimu täieliku wõi ajutise kaotamise wastu iseäralise põhjuskapitali kulul, mis kapitalistide peale pandud iseäralistest maksudest on sünnitatud.

9) Tööpalga kaupadega tasumise ära keelamist; iganädalase palga rahas maksmise tähtaja sisseseadmist ilma ühegi erandita kõikide palga kontraktide järele ning palgade maksmist töö ajal.

10) Keeldust ettevõtjatele tööpalgast rahalisi mahawõtteid teha, ükskõik mis suguse ettekääne wõi otstarbega nad ka ei sünniks (trahwid, praafimine jne.)

11) Tarwiliku arwu wabriku-inspektorite sisseseadmist kõigis rahwamajanduse harudes ja wabriku-inspektorite järelewaatuse laiendamist kõigi palgatööd tarwitawate ettevõtete peale, ka kroonu ettevõtted ühte arwatud (ka majateenijate töö käib selle ülewaatuse

ringfonda); naisinspektorite sisseseadmist nendes tööharudes, kus naisterahwaste tööd tarwitatakse; tööliste poolt walitud ja riigi poolt tasu saawate asemikkude osawõtmist wabrikuseaduste täitmise kui ka hinnatabelite kokkuseadmise, materjali ja töö saaduste wastuwõtmise ning praakimise järele walwamises.

12) Järelnaatusi tööandjate poolt tööliste antawate eluruumide terwishoiulise seiuksorra, kui ka nende ruumide sisseamise korra ja üüritingimiste järele walwamiseks kohalise omawalitsuse asutuste poolt, tööliste poolt walitud asemikkude osawõtmisel — selleks, et palgatöölisi selle eest kaitsema, et ettewõtjad endid nende, kui erainimeste ja kodanikkude elusje ja tegewusesse ei segaks.

13) Õiguste korraldatud terwishoidlise järelnaatusse sisseseadmist kõigis ettewõtetes, mis palgatööd tarwitawad, nii et kogu arstline ja terwishoiuline sissesead ettewõtjate mõju alt täiesti waba on ja palg haiguse ajal edasi kestab.

14) Kriminal-karistuse määramist ettewõtjatele töökaitse seaduste rikkumise eest.

15) Tööstuskohtute asutamist kõigis rahwamajanduse harudes; liikmeteks olgu ühewõrra asemikka tööliste ja ettewõtjate poolt.

16) Kohaliku omavalitjuse asutuste kohustamist kohalikkudele ja väljastpoolt tulnud töölistele iga tööstuseharu jaoks tööjuhatamise kontorid asutada, millede juhatamisest tööliste organisatsioonide asemikud osa võtavad.

Et aga pärisorjuse jäätiseid, mis raske ifkena otsekohe talupoegade peal lasuvad, ära hävitada ja klassivõitluse vabale arenemisele külas maad anda; nõuab partei kõige pealt:

1) Kõigi väljaostu*) ja obroki maksude, kui ka kõigi, praegusel ajal talupoja seisuse kui maksualuse seisuse kanda olevate kohustuste ärakaotamist.

2) Kõigi niisuguste seaduste ärakaotamist, mis talupoega takistavad, oma maaga vabalt ümber käia.

3) Talupoegadele nende summade tagasimaksimist, mis neilt väljaostu- ja obroki maksudena sisse on võetud; ning seks otsustarbeks: floostrite ja kirikute varanduse, kui ka keisri suguvõsa, keisri enese ja keisri perekonna liikmete päralt olevate mõisate konfistseerimist (tasuta äravõtmist) üleüldiseks omanduseks ja väljaostu laenu tarvitavate*) mõisnikkude suurpõlluomanikkude

*) See käib sise-Benemaa kohta, kus valitjus mõisnikkudele, kes väljaostu summa talupoegadelt kohe „vabastamise“ järele kätte saada tahtsivad, omalt poolt selle summa laenuks andis, s. o.

maa iseäralise maksu alla panemist, sel teel jaadud summade kogumist iseäraliseks rahwa põhjuskapitaliks küla kogufondade haridusliste ja heategewate tarwiduste jaoks.

4) Talupoegade komiteede asutamist:

a) küla-kogufondadele nende maaade tagasiandmiseks (ekspropriatsiooni s. o. sunduslise ostu wõi, kui maa käest kätte on käinud, riiklise wäljaostu teel suurpõllupidajate mõisnikkude kulul), mis pärisorjusest wabastamisel talupoegade maade külljest ära wõeti ja mida nüüd mõisnikud talupoegade orjastamiseks tarwitawad.

b) Kaukasia talupoegadele nende maade omanduseks andmiseks, mida nad nüüd kui ajutiselt kohustatud, hisanid jne. tarwitawad.

c) Urali ja Altai mägedes, lääne-kubermangudes ja mujal riigiosades alale jäänud pärisorjusliste wahetordade ärafaotamist.

5) Kohtutele õiguse andmist, ülemäära kõrgeid rentisid alandada ja orjastawa loomuga lepinguid tühjaks tunnistada.

Oma ligemate eesmärkide poole püüdes toetab Wenemaa Sotsialdemokratline Tööliste Partei iga walitsusewastast ja rewolutsionlist liikumist, mis Wenemaa praeguse jelts-

wäljaostu summa mõisnikkudele wälja maksis ja seda siis ise talupoegadelt teatawa kawa järele sisse nõudma hakkas. — Meil on mõisnikkude kreditiühisusel sellega palju sarnadust. Tõlk. täh.

hondlise ja politikalise korra vastu on sihitud, ühtaegu kõiki neid uuenduste-eelplaanid, mis poliitsei ja ametnikkude eestkostmise mingisuguse laiendamise või kindlustamisega töötavate klasside kohta ühenduses seisab, kindlalt tagasi lüfates. Omalt poolt on Wenemaa S=d. T. Partei selles kindlas tõearvamises, et tähendatud politikaliste ja sotsialsete ümbermuutmiste täielik, järjeline ja kindel teostegemine ainult isewalitjuse kukutamise ja kõige rahwa poolt wabalt walitud põhjusseadust andwa kogu kokkufutsumise läbi kättejaadam on.

Esimene 10.000 eksemplari.